

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 13.

V Ljubljani, 1. julija 1886. l.

XXVI. leto.

Vzajemnost vzgoje in zdravstva.

Fr. Gabršek.

(Dalje in konec.)

Kakor je vzgojitelju neobhodno potrebno, da ne vzgojuje vseh otrok po enem kopitu, isto tako ne sme zdravnik vseh bolnikov na jeden in isti način zdraviti. Ko bi to bilo, potem ne bi bilo zdravnikov, zadostovalo bi navodilo, kakeršna se nahajajo po knjigah. Mehanično se ne dá tū ni v tem ni v onem obziru ničesar doseči, in vsak tak poskus se ponesreči na individualni posebnosti in na posebnih okolnostih, v katerih živi in je živel bolnik. Vprašanje nastane, kako poizvedeti te okolnosti. Bolnik sam najčeeše ni v stanu, natanko razodeti svojega notranjega stanja, kajti čisto je človek sam o sebi najmanje poučen. Tedaj se zateče zdravnik k bolnikovim bližnjim, naj mu objasnijo stanje bolnikovo. Vnanjosti je v takih slučajih lahko priobčiti, ne tako duševnih okolnosti; te pozná natanko le vzgojitelj, bodi si roditelji ali učitelj, kateri je že dalje časa občeval z bolnikom v njega normalnem stanju z določeno namero, izpoznati v svrhu moralične in intelektualne vzgoje vse potančne pojave človeške duše. Še le na podlogi teh podatkov bode mogel zdravnik zapisati primerna zdravila. Iz tega sledi, da se vzgojitelj in zdravnik vzajemno podpirata in dopolnjujeta, da sta torej oba najvažnejša izboljševalca človeškega življenja.

Sličnost vzgojnega in zdravniškega delovanja kaže se tudi v tem, da se nobenemu izmed nju še ni posrečilo iznajti zanesljivo in jedino pravo sredstvo proti raznim nedostatkom človeškega življenja. Pravega sredstva za razne duševne popačenosti še nimamo in če tudi se je na polji pouka že marsikaka dobra metoda iznajdla, vender je odvisno pravo prilagodjenje še vedno od vzmožnosti posameznih vzgojiteljev. Razmerje, v katerem je misleč razum k občutkom in k čuteči čudi, kaže se tudi gledé vnanjih delov našega telesa k notranjim, najplemenitejšim organom. V zdravljenji vnanjih udov telesa se je že mnogo napredovalo; gledé nekaterih notranjih bolezni pa se pogreša mnogo napredka.

V vzgoji smatramo za najvažnejši smoter harmonično izobražbo sil in vzmožnosti gojenca. Brez tega postane otrok jednostransko razvit in nerabljev za razne zahteve življenja. Zato pa služi ves pouk in vsa vzgoja temu vrhovnemu smotru. Tako usovršenje se ne doseže v nekaj letih, temu treba dolgotrajnega vplivanja na človeka. A le na podlogi te svrhe moremo si misliti človeka popolnega in nezavisnega od vnanjih okolnosti. Vpliv takega vzgojnega delovanja ne učinkuje za trenotek, marveč za vse življenje, kajti osposobiti ima gojenca, da postane zdaj koristen ud človeške družbe, katera zahteva celih, harmonično razvitih ljudi. — Isto tako deluje zdravnik. Tudi on ne sme negovati neka-

terih organov na škodo drugih, kajti s tem bi položil že s početka kal novim boleznim. Tudi on mora gledati, kako popolnem ozdravi in izboljša človeka, kako zatré kal vsem bodočim boleznim; vsako polovičarstvo se pozneje hudo maščuje. Vsakako mora natanko preiskati, koliko in česa še manjka gledé smotra pametne telesne vzgoje in kaj je mogoče še doseči. V tem se oba zlagata, vzgojitelj in zdravnik, da smatrata za sredstvo svojega delovanja protiučinek in podporo. Zdravnik ima skrbeti za zdravo telo, potem bode zdrav tudi duh, kajti „v zdravem telesu biva zdrava duša“. A vzgojitelj in učitelj je oni činitelj, ki v prvi vrsti podpira delovanje zdravnikovo. Od izobražbe duha in srca zavisí izboljšanje zdravjeslovja. „Ko se bode med ljudstvom ukoreninila osnova splošne omike, še le tedaj bode ljudstvo razumelo ona vprašnja, katera zdaj še malomarno prezira ali se jim celó upira. Ko bode ljudstvo doseglo to omiko, tedaj se ne bode nič več pripetilo, da bi se v deželi (kranjski) s 353 slepci niti popolno ne oddalo šest ustanov vkljub javnemu razglasu; tudi se ne bodo v početku prikrivale epidemije, ki pozneje decimujejo cele družine, iz strahu pred naredbami, katere bi izdalo oblastvo; tedaj tudi bolnik ne bode zavračal zdravnikove pomoči, niti se ne bode raje zaupal nevednemu mazaču zanašajočemu se na lehkovernost ljudstva, nego olikanemu in strokovnjaško izobraženemu zdravniku. Ko bode ljudstvo razumevalo vrednost zdravja, vrednost higijeničnih in sanitarnih naprav, potem sicer ne bodo izginile epidemije, ta velika in stalna nadloga dežele, a ne bodo se tako zeló razširile, kot do zdaj“. (Dr. Fr. Keesbacher v „Krain und seine öffentliche Gesundheit. Laibach, 1883.)

Človek ni mehanizem, temveč organizem in sicer vsak z drugačnim individualnim vsprejemanjem mikov; ako torej dva delata taisto, zategadelj ni še isto; to je že zdavna priznana resnica. V tej zahtevi je izraženo najpoglavitnejše pravilo vsega vzgojnega in zdravniškega delovanja, in vzgojitelj mora pri uporabljevanji plačila in kazni uvaževati vedno mišljenje gojenčeve, a ne vnanjih prikazni dejanja. A v mnogih slučajih se more taisto jako težko izpoznati, in prava vzgoja bode le tedaj plodonosna in v resnici izboljševalna, ako se vrši na podlogi določenih zakonov in vnanjih prikazni dejanja z vednim obzirom na mišljenje, na notranja svojstva človeška.

Ko bi se ravnokar napominana zahteva ne uvaževala, morala bi vzgoja imeti ravno naopačne posledke: kdor še ni postal pokvarjen, moral bi se pokvariti že z ravnanjem pokvarjencem primernim, ker bi morda le njegova vnanjščina kazala takovega človeka. Človek res da vidi le to, kar se mu pred oči predstavlja, vender pa marsikdo dospě s potančnim premišljevanjem in z raznoterimi izkušnjami življenja do tja, da more presojevati človeka tudi po njega notranjosti. Ako torej pri izreki sôdov uvažujemo obe slučajnosti, sodili bomo ljudi pravično. Nevarnost krivične sodbe odvrnili bomo od subjektivnega postopanja, in naše ravnanje označilo se bode za objektivno, kar popolnem prija modri vzgoji.

Primerjamo li v tem pogledu zdravilstvo z vzgojnim postopanjem, najdemo, da tudi zdravnik ne more že naprej določiti učinka kakega zdravila. Dolžnost mu je torej, da kolikor možno natančno opazuje individualnosti in da si pridobi temu potrebno razvidnost in spretnost.

Pri telesnem in duševnem razvoji človeškem sta dva činitelja merodajna, prvotna nadarjenost in vplivi od zunaj prihajajoči. Že vzgojitelj more na oba več ali manj vplivati. Isto tako mora zdravnik pri opazovanji zgoraj gledé individualnosti izrečenih zahtev uvaževati prvotno čud in vnanji svet, kako ste namreč te dve svojstvi vplivali na bolnika. Vprašanje le nastane, katere vnanje okolnosti so ravnodušne in katere obzira vredne. Pri vzgoji zavisí odgovor obče od tega, moremo li lahko ali vsaj s precejšnjo gotovostjo dokazati, da so iste z obzirom na dosego našega mravno-verskega ideala ravnodušne ali

pa obtežujoče. Pri tej določitvi se nam je zopet ozirati na mnoge daljnje okolnosti kot na narodnost, na deželo in na podnebje, na temperament, na starost in na spol. Med okolnosti v ožjem smislu pa moremo šteti tolíkere, da jih morejo določiti le najboljši strokovnjaki. Na narodnostne, krajevne in podnebne, na starostne in spolne razločke se mora vsakako tudi zdravnik ozirati, samo da je za njega merodajno le zdravje, in ohranitev zdravja, ne pa kakor pri vzgoji нравno - verski ideal. V obče je torej naloga vzgoje, da izobražuje sile in vzmožnosti gojenčeve, če prav se ta harmonija ne pojavlja v vsakem človeku popolnoma. Često se prigodi, da zavije otrok, pravilno in harmonično vzgojen, ipak le na stranska pota, da tedaj njegovo poznejše življenje ne odgovarja prejšnjemu razvijanju njegove duše. Temu tudi ne more biti drugače, ker ničesar pod solncem ni popolnega in brez pogrškov. Duh človeški je tako raznoličen, da se mu pač ne more vtisniti pečat občnosti; človek je sicer vstvarjen po podobi božji, a njegovi nagibi k slabemu ali dobremu so prepuščeni njegovi prosti volji, katero mu je Stvarnik podaril v znak njegovega vzvišenega stališča nad drugimi stvarmi. To prosto voljo porabljaajoč more postati v resnici ali dober ali slab, v slavo ali sramoto sebi in svojemu rodu. Kakor нравstveno veličino negovati mu je tudi svoje telesno zdravje, kajti le dotle bode mogel težiti po нравstvenih in umstvenih pridobitvah, dokler mu bode telo sposobno za takovo teženje. In tako se bode vzgoja z napredujočim časom bližala svoji popolnosti, dokler bode namreč tudi zdravjeslovje omogočevalo to dosego.

Knjiga Slovénka

v

XIX. veku.

Juri Kobe (1807—1858) Sodevski gl. v Jezičniku XVII. 1879 str. 1—16.
— **France Malavašič** (1818—1863) je opisan v Jezičn. XIX. 1881 str. 20—33.
— Po smrti njegovi je prišla na svetlo: Mlinar in njegova hči. Žalostna igra v petih aktih. Po E. Raupachu poslovenil Fr. Malavašič. Izdalo in založilo Dramatično društvo v Ljubljani. Nat. Eger. 1867. 16. 66. — **Simon Klančnik** (1810—1844) dohtar sv. pisma, v Jezičn. XIX. 1881 str. 33—36.

Josip Drobnič r. 18. apr. 1812 pri sv. Hemi kraj Sotle, početne šole izvršil domá, latinske v Celju, licejske v Gradcu, bogoslovne v Celovcu, posvečen l. 1839, kaplanaril v Rogatcu, Pišecah, Slovenji Bistrici, v Dolu, Artičah in Brežicah, l. 1849 služil za pomožnega gimnazijskega učitelja v Celju, po bolezni nekoliko v Vitanjih za kaplana, l. 1852 umakne se v začasem pokoju v Trst, kjer je podučeval v javnem zavodu svojega rojaka M. Vehovara, od l. 1857 pa je namestoval stolico slovenskega jezika na gimnaziji v Gradcu, kjer je u. 5. avg. 1861. Bodi v blagem spominu mož, ki je vse svoje življenje daroval za lepši razvitek dušnega življenja svojih rojakov, pravi Dav. Trstenjak, ki ga opisuje v Zori I. 1872 str. 145 — 147. Primeri Knjiž. Zgod. Slov. Štajerja, sp. I. Macun l. 1883 str. 148—9. — Nahaja se v

a) Narodne Pésni Ilirske, St. Vraz, l. 1839 str. 193 J. Drobnič po pesni: Na tratici — iz Zilske doline. — V

b) Novicah l. 1845: Kmeta svèt za zdravje in zadovoljnost — poleg nemškiga (»Kar si z žuli sam pripravim, — Rad poštenje vam zastavim, — De narslajši mi diši; — Vidim, res je, v mnogim mesti — Bogatine dobro jesti, — Pa ko men' — jim ne godi itd.«). Na primer bodi (str. 136):

Kje so letos muhe?

1. Kje so muhe zaostale,
De jih letos nič ni k' nam?
Tak novice ste prašale,
Taki dam odgovor vam:	2. Al novice odpustite!
Men' zareklo se je to;
Ve nedolžne le glasite,
S čim vas drugi silijo.	3. Tiste zato, ki zgubili
So za letos muhni sled,
Prosim, de b' odgovorili
Na prašanje moje pred:
4. „Kaj de vsaka ni enaka
Po vsim svetu letina?
Zakaj včasí dež namaka,
Kdar b' nam suša ljubši b'la?	5. Zakaj drevje, kak bi radi,
Ne rodi nam v vsakim let' ?
Ako ravno ga spomladi
Ni b'lo druž'ga, kakor cvet.	6. Kam zginile so gosence,
Ki pred leti nekimi
So storile, de več sence
Skoro drevje 'melo ni?“
7. Kdar na kratke te prašanja
Slišal bom odgovor vaš;
Kje so muhe, brez nehanja
Iskal z vam' jih bom nalaš.	8. Ako bi pa vse okoli
Vas iskanje prazno b'lo,
Vglas'te se pri meni v Doli,
Rojev muh vam dam čez sto.	

Pri sv. Jakobi v Doli.

J. Drobnič.

c) Ilirsko-Němačko-Talianski Mali Rěčnik od Josipa Drobnića, sa osnovom gramatike ilirske (protumačenom němački i talianski) od Věkoslava Babukića. Troškom Matice ilirske. U Beču. Tiskom jermenskoga monastira. 1846—1849. XVI. 12. str. 812. — Predgovor. Sastavljajuć ovaj mali rěčnik, — koji je po g. prof. Antunu Mažuraniću preradjen i znamenito te po njem i talianskim jezikom protumačen . . Vorrede. Prefazione. Giuseppe Drobnič. — Predgovor drugi: „Ima već gotovo četiri godine danah, od kako sam ja, bivši tajnikom narodnoga društva čitaonice i Matice ilirske po nalogu starešinstva istoga društva rěčnik ovaj, sastavljen po g. Josipu Drobniću, objavio time, da će se troškom priespomenuite Matice na svēt izdati, te sam i poziv k predplati napisao . . . Do roka 1846 . . . izide samo pàrvi svezak . . . god. 1847 opet drugi . . . — Nobena naglost nič ne veljá, mudro vele Kranjci . . . S druge strane obreknem ja, da ću osnovu slovnice ilirske němačkim jezikom spisati, a prof. A. Mažuranić obeća mi, da će ju talianskim jezikom protumačiti . . . A, postavši banskim pověrenikom u Vinodolu, tamo i odě te silnimi posloví přěčen nemožě mi oběćanja izpuniti . . . Někom osobitom srěćem naměrim se na g. Vladislava Vežića, koji mi slovnici talianskim jezikom věšto protumači . . . Da se rěčnik štampa u Beču? Ovako malenih pismenah neima zadosta u nijednoj štamparii naše domovine . . . Pomislite najposlě i na ono, što bi učeni Cornova (Čeh) rekao: da veće kazni za učene ljude nebi znao, nego zatvorivši ih, da jim se zapovědi, neka rěčnike pišu — pa ćete, uzdamo se, milostivo oprostiti, što smo sa izdanjem ovoga rěčnika toli dugo otezali“ . . . U Zagrebu 1849. Věkoslav Babukić.

Rěčnik str. 1—550 v polovičniah razdelkih. Grundzüge der ilirischen Sprachlehre str. 551—687. Fondamenti della Grammatica illirica di professore Věkoslavo Babukić tradotti da V. V-ž-ć. — La lingua illirica, o slavomeridionale, si prende in senso più lato ed in senso più stretto. In senso più lato per lingua illirica s' intendono tutti i dialetti slavi, che si parlano nel delta illirico, cioè: fra il Danubio, ed i mari nero e adriatico; questi dialetti si possono ridurre in 3 principali: sloveno, serbo-croatico e bulgaro, perchè questi 3 si possono ridurre in un sistema etnogeografico e grammatico. Per lingua illirica in senso più stretto s'intende per eccellenza la lingua serbo-croatica, la quale si parla etc.

d) V Drobntincah l. 1848: Stara pravda. Černe pike v slovenskih zgodivšinah. Vkanjena lakomnost (po Vuk. Stefanoviću) itd. — L. 1854 Zemljopis itd.

e) Slovenska Čbela, berilo za obudo in omiko slovenskega duha. Ta časopis izhaja vsaki četertek . . . za celo leto po 2 fr. . . V osmerki . . . Odgovorni urednik J. Drobnič. Natiskar in založnik J. K. Jeretin. U Celju l. 1850. List 1. dne 3. Pro-

sinca. Zadnji 13. dne 27. Sušca. — V naznanilu pravi: „Slovenska čbela bo u svoje predele nabirala čedne pesme, kratke in podučivne pravlice in pripovedi, popise posebno pomnenja vrednih prigodbá in oseb iz slovenske dogodivšine, slovstvene razjasnenja in kar slovensko jezikoslovje sploh zadeva, šolske reči in vse, kar požlahnenje človeškega duha podpira“. — Tako je postala Drobničeva Slov. Čb. prednica Janežičevi Slovenski Bčeli od 1. jul. 1850 do 1853 teč. I—IV v Celovcu. — Mej sodelavci je bil na pr. M. Stojan, J. Šubic, Št. Goličnik, J. Ulaga, A. Strajnsak, Jakob Rešetar, D. Résanski, nekteri dijaci itd. — V zadnjem listu toži v Obznani: „Slovenska čbela se še ni pridno po slovenskih dolinah ogledala, jo je že tudi nevsmilena osoda zadelá, da mora danes slovo vzeti od svojih, še živih sester in bratov slovenskih časopisov. Premalo število podpornikov ji ne dopuša u zgubo založnika dalje živeti“. Živo priporoča domorodcem Slovenijo v Ljubljani, naj jo ohranijo; naj ne gledajo na to, kdo kaj piše, ampak kaj se piše; naj podpirajo vse, kar meri na čast, slavo in izveličenje slovenskega naroda, in naj Bog in Sloga bota jim geslo itd.

f) Dvoboj in Raztresenca, dve vesele igri za gledališe. Celje. U zalogi J. K. Jeretina. 1850. 8. str. 78. — Dvoboj, vesela igra v enim delu. Poslovenjena iz nemškega str. 1—42. Raztresenca str. 43—78. — „Mesto Celje je takrat bilo bolj narodno nego sedaj . . L. 1851 se je v Celji čitalnica ustanovila vzlasti po prizadevanji Drobničevem ter so se v mestnem gledišči predstavljale razun imenovanih sledeče igre: L. 1851 Dobro jutro, Golfan Starec, L. 1852 Tat v mlinu, Županova Micka itd. Drobnič je vse te igre sam uredil, učil igralce deklamovati . .; on je tedaj na Štajerskem bil prvi mož, ki je hram slovenske Tali je odprl itd.“ Da bi bil pa Drobnič predstavil tudi Kukuljevičevo igro Juran in Sofija, kakor piše Trstenjak v Zori (str. 146), ni res, kajti rodoljub, kteri je iz ilirskega prestavil „Dve igri za slovensko gledišče. I. Juran in Sofija, ali Turki pri Sisku. II. Štepan Šubic, ali Bela IV. na Horvaškim“ — bil je **Andrej Likar** (1826—1865), o kterem glej v Jezičniku XVII. 1879 str. 62—66, kjer je tudi omenjeno, da ste te dve igri — v mnogo lepši besedi in obliki — l. 1850 v založbi pri Jan. Giontini prišli na svetlo v Ljubljani.

g) Zemljopis je v Slomšekovi knjigi „Ponovilo potrebnih naukov za nedelske šole na kmetih. U Beču l. 1854“ del VII. str. 656 — 716, spisal Jožef Drobnič: Spoznava sveta, suha zemlja, voda in morje, obrazi in mera zemlje, zrak, podnebje ali pojas, ljudje in narodi zemlje; Azia, Afrika, Europa, austriansko cesarstvo, Amerika, Australia (Vid. Zbr. Spisi I. str. 248).

h) Slovenski Prijatelj, časopis za šolo in dom, izhajoč v Celovcu, ima l. 1856 in 1857 nekaj jako dovtipnih pisem, ki jih je iz Tersta pisal bratič Jožef (t. j. J. Drobnič) svojemu stricu in stric Matija bratiču — o slovstvenih zadevah slovénških, o nekterih rodoljubih, šolanih Slovencih, čudnih pisateljih, nemškutarjih, oblikah om-ega, o duhovnih, kterim je poleg ponižnosti treba tudi poguma in čerstve volje itd. — Iz Čbele l. 1850 je ponatisnjena tudi njegova po narodni pravljici zložena pesen „Pomagaj si, pa ti bo Bog pomogel“ (1856 str. 20. 21), v kteri se kaže, ker je Slovenec brez plačila pogostoval Boga in Petra, naposled:

Záto je od tiste dobe
Nemec v dnarjih prav premožen;
Lah imá vse polno robe;
Z žitom je Mažár založen;
In Slovenec naš prijazen,
On je krog in krog — ves prazen.

i) Slovensko-nemško-talianski in Taliansko-nemško-slovenski Besednjak, spisal in ob svojem natisniti dal Jožef Drobnič. V Ljub-

ljani. Nat. J. Blaznik 1858. 8. str. 355 v polovičnih razdelkih. I. Del str. 1—197. II. Del. 199—355. — V predgovoru, pisanem v Terstu l. 1857, pravi na pr.: „Kakor da bi se med Taliani in Slovenci polovica sveta razlegala, po kateri bi vzajemno občenje med njimi čisto nemogoče bilo, se do zdaj ne dà zaslediti nobeden pismen spomenik, kateri bi jim bil vzajemni ključ do njih jezikov. Pogrešanje takega ključa me je vpo-tilo, da sem mali besednjak sestavil, kateri bi tima narodima, ki sta si po eni strani me-jaša, naj za silo razlagal, kako se njihova jezika razločujeta . . Ker sem ti besednjak samo Slovencom in Talianom namenil, in toraj le na dva dela razdelil, se nemški jezik v njem naj samo za koristen pridavek šteje. Vem dobro, da bi se to delo izverstniše in bolj popolno bilo dalo narediti; pa za zdaj naj bo s tim zadosti. Serčno me bo ve-selilo, ako bom včakal, da se bodo želje za popolnišim takim besednjakom obilno razo-devale.“ — Še bolje govori v „Odpertem pismu“ l. 1857 v Novicah (str. 87), kjer piše: „Ključ do človeškega serca je živa beseda, je jezik. Kdor se s svojim bližnjim pogovarjati ne ume, bo pri njem le malo in slabo opravil. Da bi tudi vam, Slovenci! mogoče bilo si ključ do serca Talijanov (Lahov) oskerbeti, sem vam spisal dvoje bukvic: talijanski besednjak in talijansko slovnico . . . Talijanski jezik ni le lep jezik, on je tudi mnogim, posebno trgovcem potreben itd.“

Kakor o Slovenski Bčeli — razodel se je Drobnič tudi o Glasniku Slovenskem v odpertem pismu g. A. Janežiču v Celovcu, češ, v Gradcu že sem čital v Novicah l. 1857, da bote ob novem letu lepoznanšk časopis izdavatı začeli. Krasen je ta namen in priličen . . . Naša kniževnost je jalova — preberi Novice, potem se so-pet pôsti, dokler drug list dobiš. Časopis, katerega nameravate izdavatı, bi moral po ta-kem narmanje enkrat ob tjednu izhajati. Pa tudi to še ni zadosti. Slovenci želijo tudi berila v unanjih narečjih, posebno se ta želja po jugoslovenskem (ilirskem) povsod razo-deva. O vsem tem bi ne bil besedice čerhnil, ako bi me tukajšni mladi Slovenci ne nagovarjali, da bi jaz ob novem letu v Gradcu izdaval lepoznanšk list . . Triglav . . vsak teden na celi poli — prva polovica čisto slovenska, druga čisto ilirska . . v katero bi se pogosto vpletale lepše cvetlice tudi severnih Slavjanov . . . Čednim željam streči, ktere so mi mladi rodoljubi razodeli zastran takega časopisa, bi bilo moje narveče ve-selje; pa moje zdravje je tako razderto, da mi drugo ne ostane, ko želeti, da bi Vi ali kdo drug po tem načertu vredoval svoj lepoznanški časopis itd. (Novic. 1857 str. 315).

k) Venec gledišnih iger. I. Igrokaz. Drevar ali beli gaber. Pervi spehlaj. V Gradcu. Nat. A. Leykamovih dedičev. 1859. 16. str. 87. Značajna podob-šina v dveh delih. Po F. Kaiserovem „Junker und Knecht“ za Slovence pripravil J. D. t. j. Josip Drobnič. — Dva igrokaza. Starost slabost, vesela igra v enem dejanju, z nemškega posnel J. D. — Ta igra že leta 1850 v Celji pod naslovom „Raztresenca“ natisnjena je v tem natisu nekoliko prenapravljena. V Gradcu 1859. 16. str. 1—36. — Pravi Slovenec, veselica v enem dejanju. Po Franul-Weissenturnovkini „die Schweizerhütte“ za Slovence predelal J. D. — Dejanje biva blizo Ljubljane leta 1821 po sv. treh kraljih. — V igri „Drevar“ grajšak grof Podložki in sinovec njegov plemič Golobradič govorita le štokavski (ilirski). Na razgled bodi iz I. dela 6. prizor:

Pecko (plemicev vodnik stopi na prizor jugoslavensko oblečen).

Zdrava mi bodi slovenska domovina! Dolgo je že, kar nisem več tvoje sape dihal! Prigovor sicer pravi: povsod je dobro, doma najbolje; pa tega prigovora jaz ne morem poterđiti. Meni se med južnimi Slavjani bolje godi, ko mi je nekđaj doma bilo. Pa prav za prav je Slovenec še zmirom v svoji domovini, naj bo med Slavjani kjerkoli hoče. — Po svojem stanu sem le učenik, ki je nalogo prevzel samorašnega človeškega divjaka po-žlahtniti. Požlahtniti koga, pomeni po drugod kaj druga, ko pri Slovencih. Pri njih se

pravi, da je Slovenec požlahtnjen, ako se mu je med čelusti nemški jezik vcepil. S takoj zlahtnostjo se košatijo in šopirijo naši cepljeni žveplenkarji, trakarji, črepinkarji, čebularji, cvekarji, špeharji, klobasarji in skoro vsi drugi — arji, in se vselej k Nemcom štulijo, ako ravno jim je deblo slovensko. Nekteri naših rojakov se na to serdijo, pa modremu Slovencu je to clo ljubo; zakaj dan današnji je nemški jezik med Slovenci očitno znamenje, po katerem se hitro in lahko spozna, kakšne peke da je tisti Slovenec, ki nemški govori. Ako se mladi Slovenci v gosposkih suknjah nemški pogovarjajo, je med 100 krat 99 krat res, da so ti Slovenci kaki črevljarski ali krojački pomagači, ali pa kaki drugi rokodelci. Učenega stanu gotovo biti ne morejo, ker visoko šolani mladi Slovenci današnji le rajši slovenski govoré. Ako se slovenski kmet z nemšino sili, je gotovo znamenje, da je siromak že čisto pod košem — rad bi namreč dal ljudem verjeti, da je njegova nemšina toliko vredna, kolikor njegovi dolgovi znesejo. Slovenski kmet, kateri še kaj svojega ima, nosi klubuk po strani na levem ušesu — in se slovenski odrezuje.

Nekteri zoperniki nam sponašajo in pravijo, da Slovenci nimamo nobenega plemstva, t. j. da nimamo ne slovenskih grofov, ne baronov, ne vitezov; pa taki možje pokažejo, da so v naših zadevah pravi nevedneži. Učeni jezikoslovci učijo, da so na slovenskih imenih končaji: šegg, nigg, negg, čič, nič, vič zlahtnivni končaji, n. p. imena Petelinschegg, Kokoschinegg, Politschnigg z dvema „g“ pomenijo: grof Petelin, grofica Kokoš, grof Polič; z enim „g“ pomenijo barone in barónice. Končaji tschitsch, nitsch, vitsch, ako se v njih „č“ z nemškim „t-sch“ piše, pomenijo take zlahtnike, katerim Nemci „Herr von“ pravijo, n. p. Pijančič, Capinič, Slepárovich se pravi po nemški: Herr von Pijanc, Herr von Capin, Herr von Slepár. Končaji šek, nek, nik, čič, nič, vič, slovenski pisani pomenijo imena priprostih kmetov.

Dela II. prizor 18 (konec):

Grof. Meni se čini, da bude naj bolje, da se sudnička dvorana pretvori u dvoranu veselja. Drago nam mora svim biti, da su se te stvari tako okrenule. Svi smo imeli dosta straha, kojega je uzrok moj sinovac. On je za svoju vetrenost zasluženu plaću već primio, što je kao zločinac uhvatjen bio. No najviše straha i žalosti preterpili su Miha i Špelka. Za ovaj strah dat ću vama bogatu dotu, i buduć da je na mojoj gospoštini u Brestovcu služba majera prazna, bit ćeš ti Miha od danas tamo moj majar.

Miha in Špelka (poljubita grofu roko).

Miha. Milostivi gospod grof! Strah in veselje sta me naglo eden za drugim tako prevzela, da ne vem drugega reči ko: Bog poživi milostivega gospoda grofa!

Vsina kupe razpostavljeni.

Obći živioklic: Živio naš grof! živio!

Zavesa se spusti.

Pravi Slovenec. Prizor 4:

Gospod (Šander, car Ruski) **drugarju** (ministru svojemu): Kako se vam dopada ta Slovenka, in sploh tukajšni Slovenci?

Drugar. Priprosta nedolžnost je sploh Slovencom lastna, in se mora vsakemu dopadati.

Gosp. Meni je, kakor da bi bil med svojimi ljudmi. Jasni in bistri pogled Slovenca razodeva njegovo poštenost; njegov pravilni obraz in njegovo vedro čelo oznanujeta visoko hitroumnost; po svoji telesni okretnosti in gibičnosti je vstvarjen za vse umetnosti. Med vsimi slovanskimi narodi se mi dozdeva, da je slovenski najzlahnejši. Svojemu cesarju je ves udan, in zvest do poslednjega zdihleja; le škoda, da nima nobenega prijatelja, ki bi ga branil njegovih sovražnikov, kateri bi ga radi v žlici vode potopili, ako bi mogli. Njegovi sovražniki mu ne vejo kaj sponašati; le to mu za krivico štejejo, da je slovanske rodovine; da je njegova zlahta čudno velika itd.

l) V nem. slov. slovarju l. 1860 omenja Cigale slov. nem. talianskega besednjaka l. 1858 ter pravi, da je J. Drobnič dokaj slovenskih besedi in prislovic, ki jih je bil nabral dekan J. Alič, z dragocenimi dostavki pomnožil in poslal vredništvu (Vorw. VII). — A. Janežič piše o njem: Rajni — Jožef Drobnič — more se po vsej pravici imenovati jugoslovenski pisatelj, zakaj pisal je enako spretno v slovenskem, kakor v horvaškem narečju . . . Però mu je prav gladko teklo, posebno pa mu je bila humoriistična pisava pod palcom. Ves čas svojega življenja se je poganjal za zbliževanje jugoslovenskih narečij. Svojo knjižnico je volil jugoslavenski akademiji. Naj mu bo lahka zemljica (Slov. Glasnik 1861 str. 106)!

D o p i s i.

Z Goriškega. (Dalje in konec.) Na to vprašanje se mi vidita mogoča le dva odgovora: Ali da se nemški učitelji bojé dokazane ministrove energije in da so tedaj Conradov ukaz pustili le na papirji, ali pa, da hoté užé a priori sedanjemu ministru metati polena pod noge, ker se jim vidi premalo prevzet ónih »liberalnih« nazorov, ki so bili za Stremayr-ja jedini merodajni. Naj si bode temu kakor hoče, jaz najdem, da so se naši nemški tovariši jako osmešili z ónim ropotanjem.

In kaj sedaj? — minister užé pové; v državnem zboru je rekel: „ . . . dann werde ich sehen, wie weit die einzelnen Schulen in ihrer Arbeit gekommen sind, und dann werde ich wissen, was ich zu thun habe“. — Poročila o pregledovanji knjižnic ležé do 1. julija pri dež. šol. svétih, in potem gredó na Dunaj. Radovedni smo torej na odgovor ministrov.

Vender pa pogrešam v ónem ukazu necega važnega dostavka, ki bi bil velike važnosti za naše sedanje čase, ko se užé vsak pisarček, ki jávaline more pravilno zapisati svoje imé, čuti dovólj zmožnega spisovati knjige šolske mladini. Ta dostavek naj bi zahteval, da se imajo iz šolskih knjižnic izobčiti tudi óne knjige, ki grešé zoper pravilen jezik.

Knjige šolskih knjižnic se dadé pač le zato v roke šolskemu otroku, da se mu razjasni, razširi in spolni znanje ali sploh pouk, kar ga sliši v šoli iz učiteljevih ust ali ga čita iz šolskih knjig. Ako se pa od učitelja zahteva, da pri pouku pravilno govori, ako se dalje térja, da so poučne knjige pisane v pravilnem jeziku, potem prav ne vem, zakaj bi se te zahteve ne raztegnole dosledno tudi na knjige šolskih knjižnic! In ker se užé pri poučnih knjigah sodba gledé jezika ne prepušča posamnemu učitelju, naj se v bodoče tudi pisatelji ali založniki knjig za šolske knjižnice zavežejo predlagati dotične knjige deželnim šolskim oblastvom, katera dadé predložene knjige strokovnjaku pregledat, ter si polagoma napravijo zapisnik vseh knjig odobrenih za šolske knjižnice. Tak zapisnik je pred kakimi desetimi leti izdal naš deželni šolski svét za šolske in učiteljske knjižnice.

Se vé, ako bi se tak ukaz izdal tudi za preteklost, moralo bi se po naših šolskih knjižnicah pometati z metlo za Avgijev hlev, in to ne le po slovenskih, ampak tudi po nemških.

Pri tej priliki bi rad opozoril gg. tovariše, ki so oskrbniki šolskih knjižnic, še na neki nedostatek v našem pripovedovalnem slovstvu.

Ni dolgo, kar je mej slovenskim učiteljstvom opravičeno nevoljo vzbudila povest (»Dora«), kojo je spisala neka slovenska pisateljica v »Slovenskih večernicah« družbe sv. Mohora lanskega leta. V tej povesti se — kakor je znano — slika neki »nadučitelj« za ves učiteljski stan tako sramotilno in žaljivo, da nič tacega. Pisateljico je sicer v nekaterih listih (n. pr. v »Popotnik-u« in dr.) doletela zaslužena kazen, vender pa mislim, da bi bil to kazen bolje zaslužil odbor Mohorjeve družbe in pa nekateri slovenski pisatelji, koje »Dorina« pisateljica v svojih spisih le posnemlje líki neka čveteroročna žival.

Bili so časi, da je bil slovenski učitelj po svojem socijalnem staleži res obžalovanja vreden človek. Malo vzboražen, navzgor podložen, sužen svojim predstojnikom, moral je večkrat sramotilno beračiti svojega pičlega krvavega zaslužka pri naj revnejšem in surovejšem ljudstvu, kakor kak poljski čuváj. Oni žalostni časi niso še popolnoma izginoli iz spomina našemu ljudstvu; »šumostar je komunski hlapec« sem slišal pred kratkim kmetskega bahača nazivljati ljudskega učitelja zarad terjatve njegovih pravic. Omikan človek — se vé — ne predrzne se več kaj tacega. Pa kaj pravim?! Ali niso nekateri naši pisatelji zna biti omikani! In vender, kde zajemljejo

tako radi snov svojim pripovestim? — Kde neki nego v onej mračnej učiteljskej preteklosti. To jim je národno, to izvirno! — Povest ni mikavna, če nima kacega smešnega prizora, in kdó naj nastopi tù kot »junak«? Kdo neki nego »šumoštar«! — Sramota! — Kaj skrbi tacega pisarja, da je »šumoštrov« naslednik ljudski učitelj, ki je morda nekoliko več hlač raztrgal po šolskih klopeh, kakor ón, kaj-ga briga, da neomikan in neodrasel človek, ki dobí tako knjigo v roke, ne zna abstrahirati resnične sedanjosti od vse drugačne preteklosti, ter da v svojej domišljiji iščóó si konkretnega predmeta nehoté naletí na znanega domačega učitelja, ki mu v istem hipu in tudi pozneje ni nič drugega nego óni smeh in zaničevanje vzbujajóó »šumoštar«. — Tacega »šumoštra« — se vé — morala je dobiti tudi »Dora«, in ker je užé vsa povest prisiljeno osnovana, ni čúda, da je tudi njen »šumoštar« tako drastično naslikan.

In ako dobí šolski otrok táko-le knjižuro v roke, kako škodljivo more vplivati na njegovo vzgojo in vzobrazbo! — Kar je človek, postane le po vzgoji. Vzgoja pa zajemlje svojo prečudno oblast do človeškega bitja le iz vzgojiteljevega ugleda (avtoritete). Ugled dela učiteljevo besedo otroku sveto, njegovo sodbo odločivno, njegovo pohvalo in grajo čez vse. Brez ugleda je učiteljevo delo Sisifovo delo. Zato pa mora učitelj skrbeti in se truditi, da si ugled ohrani. Ohrani si ga pa pred vsem z naravno dostojnostjo svoje osebnosti. Žal, da to zmeraj ne zavisí le od njega. Le ena sama beseda iz ust hudobnega obrekovalca lahko pahne v očesu otrokovem učitelja z vzvišenega mesta v globino človeških šibkosti. Kaj pa še le, če najde otrok črno na belem in pa še tako gladko in verovno povedano v knjigi, o katerej je — kakor sploh o vsakej — užé a priori prepričan, da le resnico pravi.

Zato pa, dragi tovariši, proč s takimi knjigami! Le tekój iz knjižnic vse »Dore« in »Dorice«! — Slavni odbor Mohorjeve družbe pa naj v bodoče pazi, da ne sprejme ali celó honoruje zopet kake »Dore«. Sicer se mu znamo tudi učitelji po robu postaviti, kar bi ne bilo družbi v korist.

Sklepáje svoj dopis menim, da bi bilo vsekako želeti, da bi ukaz o pregledovanji šol. knjižnic ne izginol iz pozorišča brez sledú za naše bralno šolsko slovstvo. Izvestno bi mu naj primernejši spominek zapustili z živahnejšo gojitvijo tega dela našega pedagoškega slovstva, in da do tega v kratkem pridemo, obljubuje nam odbor »Slovenskega učiteljskega društva«, ki je v seji 11. marcija t. l. ukrenol, da bode društvo izdajalo knjižice za šolske knjižnice. In v to Bog pomozí!

Z Dolenjskega. V vsaki civilizirani državi v Evropi ima vsake vrste uradniški stan vpejlano svojo službeno pragmatiko. Ta je temelj, na katerega se sme uradnik opirati, ne boječ se, da se mu sme zgoditi krivica, dokler on izpolnjuje vestno in natanjko dolžnosti svojega stanú. Niti različna politična mnenja zamógo mu odreči pravice utrjene v službeni pragmatiki. Zato mu pa ravno ta daje pogum v boji s življenjem, da se ne spozabi, da ne omaga, da se ne potopí v valovih visocih zemeljskih težav. Potreba, korist in neizogibna dobrota službene pragmatike za uradniški stan uvideva vsak; gorjé onemu, koji bi se upal tej instituciji oporekati! Blagor pa tudi državi, katera ima vpeljeno jo, ter je ne skruni. S tem ima ona na tisoče in tisoče najboljših, sposobniših, najpridnejših, najvestnejših uradnikov več, kakor bi jih drugače imela. Vrh tega sme pa ona ravno zaradi tega mlade in nižje uradnike slabše plačevati, kakor drugače. Samo upanje jim daje, da si zamorejo z natančnim izpolnovanjem dolžnostij svojega stanu boljšo prihodnjost priboriti si. Star pregovor pravi: Upanje je polovica živjenja. Vse nezgode, trpljenja, muke in težave vsak rad pretrpi, samo da mu up v boljšo prihodnjosti sije. Nočem dalje besedovati o potrebi, koristi vpeljave službene pragmatike pri uradniškem stanu; saj faktum sam najbolj resnico govori, nego še tako natanjko temeljito izpeljana razprava. Ali bi bila pa službena pragmatika, ki je za vse druge uradniške stanove največjega pomena, za učiteljski stan na pravem mestu, da bi se i pri njem vpeljala? Ali bi bila za njega nadalje potrebna in slednjič koristonosna?

Vsaka stvar ima dve strani, svojo dobro in slabo. In ako se hoče čuti resnico, treba je čuti dva glasa. Zato potrudil sem se najprvo najimetiše točke za vpeljavo službene pragmatike navajati, potem pa tudi take, ki so zoper to.

Kadar učiteljski kandidat stopi v živenje, tedaj začnè se njegov boj za obstanek. Treba mu je skrbeti, da znanosti, katere si je pridobil in zraven tega materialne troške, ki je je z učenjem imel, koristonosno obreduje. Vsak začetek pa je težaven in ima majhen obseg. Zato mora za daljno, temeljitejo izomiko skrbeti. Ne samo teorija mora se povečati, še bolj pa praksa. Naravno, da bode čez deset in več let njegovo službeno delo vsaj še enkrat tolike istinite vrednosti. Napačno mnenjè in ravno tako napačno uravnanje službenih mest je posebno pri nas na

Kranjskem, da se šolske postave ne brigajo nadalje za ljudskega učitelja, ko ima enkrat izpit sposobnosti. Kako naj on pozneje s svetom, se svojimi dohodki dela in ravná, to je njegova skrb. Ali se on nadalje izobražuje ali ne, to je zakonodajstvu do gotove meje vsejedno. To veljá ne samo o dobrih lastnostih njegovih, kajti v tem slučaju mu ničesar upati ne da, ampak tudi o slabih lastnostih. Še-le tedaj, ako se posebno zeló zanemarja, ako užé najgrše napake dela, tedaj straši ga §. 53. državne novele z dné 2. maja 1883. l. Niti za pridnost, vestno nadaljno izobraževanje in mu ničesar ne dajo upati, ne za nepovoljno izpolnovanje ni se mu posebno bati. Oboje ima žalostne posledke. V učiteljskem stanu nahajamo zato napako, da se ta nejednako nadalje izobražuje in lika. Ako ima kateri upanje, da si bode s tem do boljše službe pomagal, mogoče, stori to; drugače pa gleda, da se v tem izvežbuje, *kar mu pristransk zaslužek prinese. Kolikokrat sem slišal, da se je ta ali oni učitelj izrazil, kako se mora truditi pri izpolnovanju dolžnosti orglarske službe, mej tem ko so mu dolžnosti učiteljskega poklica malenkostne. Kakor je s to postransko službo, jednako z vsako drugo. Kaj pomaga, ako ga okrajni šolski nadzornik še tolikokrat nadzira, toliko užé kmalu stori, da za silo izpolnuje dolžnosti, vendar prave gorečnosti, prave pridnosti nij mogoče ne pričakovati ne najti, ker prave ljubezni manjka. Ako mu služba ne donaša toliko, kolikor življenje od njega zahteva, ako mu ona boljše prihodnosti za gotovo ne slika, ako mora on deliti svojo delavnost in svoje moči na več strani, tedaj nij mogoče pričakovati, prave ljubezni do poklica samega, ampak on ga mora deliti na obe ali vse opravljajoče poklice.

Poglejmo v uradniški stan! Z največjo natančnostjo, s pridnostjo, kakor se skoraj nikjer drugje ne najde, dela velika večina in izpolnuje dolžnosti svojega stanu. Vse duševne in telesne moči napenja, samo da ne le zadostuje dolžnostim, ampak da se pri višjih izvandredno sposobnega skaže, dobro vedoč, da ga čaka povišanje. Pri učiteljskem stanu to pomaga jako malo ali nič. Delaj leto za letom še najpridneje, ako imaš nesrečo, da si v oddaljeni vasi ali v kraji, kjer so ljudske šoli malo naklonjeni, ničesar ti to ne pomaga. In ako tudi tvoje delo spoznajo, vendar ti i to malo koristi, ker ni boljše službe za oddajanje, s čemur bi ti pomagano bilo. Kadar pa pride koja nadučiteljska služba v nameščenje, takrat vsuje se prosilcev na njo, kakor toče na polje. Vse mogoče privatne prošnje, osebne predstave itd. pri vseh mogočih gospodih podpirajo potem te prošnje.

Tukaj se pokažejo zli nasledki neuravnanja službene pragmatike. Kaj pomaga starejemu prosilcu, ki služi svojih 20 in več let, njegova službena praksa in njegova službena leta! Namesto, da bi se na njega oziralo, posebno tudi zato, ker ima več stroškov za obitelj, za vzgojo otrok itd., se služba najraje podeli družemu, ki je komaj učiteljske zapustil. Kolikokrat se to ravno pri nas na Kranjskem pripeti, povedali bi lehko, toda čemu?

Kdor je jedenkrat tako preziranje občutil, zadobil je rano, ki se mu težko zaceliti dá.

Če se mu je to pa večkrat pripetilo, pač mora vsako veselje do dolžnosti svojega poklica izgubiti, pač ga samo želodec še sili, da izpolnuje mehanično brez gorečnosti, brez vztrajnosti svoje delo. Velikokrat zgodi se, da se tak učitelj popolnoma spozabi; popred vsega priporočenja vreden, naenkrat ves drugačen postane. Na žalost stanu, v lastno škodo; kajti le redkokdaj more se iz take letargije izkopati se.

Vsem tacim žalostnim dogodljajem, v največjo korist dežele in pa učiteljskega stanu, konec storiti, potreba bi bila vpeljava službene pragmatike, kakor je to pri uradnikih. Seveda pri tem morale bi se plače vse drugače razvrstiti. Kajti pri učiteljskem osebji nad 500, ne zadostovalo bi okoli 30 s plačo 600 gld., ako se hoče temu nado pustiti in dati, da pride vsak pridni črez 20 let do te plače. Treba bi bilo v temu slučaju vsaj 100 službenih mest s to plačo in to bi pa dežela ne dala ravno zeló rada. Ko bi se začela uravnavati službena pragmatika, tedaj bi se še le sprevidelo, kako nizko, nejednako in žalostno-slabo plačuje se ljudsko šolsko učiteljstvo. Zato pa ima vsak respekt pred tako nalogo in vsak se je ogiblje, kolikor mogoče.

Naloga naša pa je, da sami začnemo delovati na to, da se vpelje službena pragmatika. Najpripravneje je to vprašanje pri okrajnih učiteljskih konferencajih najprvo in potem pri prihodnji deželni učiteljski konferenciji na dnevni red in v obravnavo spraviti. Zatorej p. n. učitelji — tovariši ganimo se!

A. L.

Z Dolenjskega. (Izv. dop.) V lanskem zasedanji vis. deželnega zbora kranjskega privolilo se je ljudskim učiteljem na jednorazrednicah funkcijska doklada 30 gld. na leto, ter s tem našim tovarišem pomagalo. Toda užé popred, še bolj in žalostneje so slabe pravne razmere ljudskih učiteljev na večrazrednicah. Mej tem ko imajo kolegi na jednorazrednicah vsaj stanovanje prosto, ter so v največih slučajih organisti in si s tem obojem zboljšajo eksistenco, so uči-

telji na večrazrednicah navezani edino na plačilo 400 — 500 gld. razun nadučitelja. Pomisliti je treba, da morajo si sami stanovanje oskrbovati, kar pa je dandanes po mestih in trgih na Kranjskem užé drago; da morajo več za obleko samemu sebi kakor tudi svoji obitelji dati, nego v vaseh; da je življenje v tacih krajih zeló drago in slednjič, da nimajo dandanes prav nobenega postranskega zaslužka. V prejšnjih letih imeli so ravno s posebnim poučevanjem itd. mnogo dohodkov, kateri so pa dandanes popolnoma odpadli in tudi več upanja nij, da bi se še kedaj povrnili. Vrh tega so ravno večrazrednice na Kranjskem silo napolnene, tako da ima vsak na teh šolah službojoči poleg večje odgovornosti tudi mnogo več dela.

Komur so v istini najžalostneje materialne razmere ljudskega učiteljstva na večrazrednicah po Kranjskem poznane, pritrdil mi bode, da je to res v največji meri nujne podpore potrebno. Žalibog da je silno težavno vis. deželni zbor zopetno prositi, da bi se i teh usmilil. Pač pa bi se na drug način pomagalo. Navadno ima nadučitelj prosto stanovanje in vrh tega večjo plačo; zakaj bi vsaj drugi in tretji učitelj tudi prostega stanovanja ne imela? Na večrazrednicah imajo vsi jednakega dela. Čemu ima jeden še enkrat toliko plače, drug pa tako malo? Vsi imajo zraven tega jednake troške.

Najbolj pravično bi bilo in učiteljem na večrazrednicah pomagalo bi se zdatno, da bi se jim privolilo prosto stanovanje. Šolska občina naj bi skrb prevzela, da mora drugemu in tretjemu učitelju primerno stanovanje zastonj dajati. Ako tega ne more, pa naj daje postavno stanarino.

Res bi s tem se krajnim šolskim svétom novo breme naložilo, pomisliti pa gre, da učitelji na večrazrednicah vender poboljška potrebujejo, ako sploh še živeti morejo. Dežela težko za nje more zdatnega storiti. Edino na ta način mogoča je zdatna pomoč. Dal Bog, da bi se hotela uresničiti!

A. L.

Iz Novomeškega okraja. Šolstvo v našem okraji le po malem napreduje, šolsko obiskovanje se le po malem izboljšuje, ker se šolske zamude le formalno izkazujejo in stariši le formalno opominjajo. Z razširjanjem šol gre počasi, ravno tako z zidanjem šolskih poslopij. V tej poslednji točki imam vender to veselo notico, da se bode v Toplicah vender enkrat zidalo novo šolsko poslopje; kakor sem posnel namreč iz uradnega časnika, oddalo se je meseca junija zidanje po licitaciji. — Tik Novega Mesta v Št. Mihelu bodo vender šolski otroci zdaj v šolski sobi poduk imeli. Šolo imajo v Št. Mihelu sicer že kaci 20 let in več, a poslopja šolskega niso imeli, otroke so marveč tlačili v sobico kmetske hiše, kjer je le za 8 — 10 otrok prostora. Če je pa od 300 za šolo ugodnih prišlo v šolo kdaj 20, 30, 50 otrok, potlej naj pa č. čitatelj-ugane, kje so imeli prostora.

Letos bodo pa dečke pod streho vzele šolske sestre, ki so v Šmihelu sezidale veliko poslopje za samostansko deklško šolo. —

Konferencija za naš okraj bode letos v Novem Mestu 7. julija. Na dnevnem redu sti poleg navadnih predmetov še ti razpravi: 1. Praktična obravnavna nazornega nauka v zvezi s petjem in risanjem. Tvarina: vzpomlad, poletje, jesen in zima. Po žrebu bodo izbrani štirje poročevalci. 2. Posvetovanje o tem, kako bi se izdalo vkupno letno šolsko poročilo za vse šole v okraji.

J.

Iz Krškega. Letošnja okrajna učiteljska konferencija za naš okraj bode 2. avgusta v Krškem. Razen običajnih toček bode na dnevnem redu še sledeče: 1. Šola in dom (govori g. Gabršek), 2. Čebeloreja (govori g. Abram) in 3. Kako bi se šolsko obiskovanje izboljšalo? (To imajo vsi udje konferencije pismeno izdelati.) Da se je poslednja točka postavila na dnevni red, je potrebno; kajti v našem in Novomeškem okraji je naj slabše šolsko obiskovanje na Kranjskem. Če bode le ta razprava faktično izboljšala obiskovanje, to se vé je drugo vprašanje. Ali škodovala gotovo ne bode.

»Pedagogičsko društvo« še ni pri nas ustanovljeno. Slavna vlada se je bila nekoliko spodtaknila nad predloženimi pravili, češ, da v njih ni določeno število odbornikov. Osnovni odbor je pa z nova poslal sl. vladi pravila s potrebnim pojasnilom. Namen bode novemu društvu osobito delovanje na pedagogijsko-književnem polji. —

Iz oporoke pokojnega bogatina in šolskega prijatelja Martina Hočevarja naj poročam, da ni zapustil denarnih svót za šolo: v Kostanjevici in v Mokronogu. — 6000 gld. dobí ena ali druga teh šol za zidanje šolskega poslopja. Odločila bode to vdova pokojnega šolskega prijatelja po zaslišanji šolskih gospod. Naj verjetnejše je, da bode gospá vdova to svoto naklonila Kostanjeviškemu mestu, ki nima še svojega šolskega poslopja in samo dvorazrednico. Ali stoji v oporoki tudi ta pogoj, da se zida čveterorazrednica, ni mi znano. Pogoj, da se v tej šoli vpelje po prijeti dobroti

nemščina kot obligatni predmet, bode lahko vzprejeti, ko že postave recte ukazi to zahtevajo od vsake četverorazrednice. Nekoliko težje bode meščanski šoli v Krškem, ki je vzprejela od pokojnega svojega ustanovitelja 30.000 gld. papirne rente (vredne okoli 24.000 gld.) za štipendije, izpolnovati za vse prihodnje čase pogoji, da mora šola nemška ostati; kajti težko je dobiti učencev iz sosednjih slovenskih šol, ki bi bili dovolj sposobni nemščine. Iz omenjenega volila bode se bajè napravilo 12 ustanov po 70 — 80 gld. na leto. Prednost bodo imeli učenci iz Krškega okrajnega glavarstva. Dokler bo vdova živela, oddajala jih bo ona. Vsaj sta ta blaga dobrotnika že skozi 5 — 6 let na enak način to šolo podpirala. L.

Iz Krškega. (Zahvala.) Povodom prelepe veselice, katero je priredilo tukajšnje »bralno društvo« dné 6. junija t. l. na vrtu g. Gregoriča na korist revnim šolarjem ljudske šole, prejelo je podpisano šolsko vodstvo lepo vsoto čistega dohodka 39 gld. 32 kr., za kar se v imenu revne šolske mladine najpresrečnejše zahvaljuje vsem blagodušnim dobrotnikom, sosebno pa p. n. sodelavcem za krepko podporo

voditeljstvo ljudske šole v Krškem, v 12. dan junija 1886. l.

Fr. Gabršek,

šolski voditelj.

Izpod Gromade. 21. junija. — Nijso še daleč tisti časi, ko se je učiteljstvo Logaškega okraja zbog premajhnih in neprimernih šolskih prostorov zbiralo k uradnim učiteljskim konferencijam v zasebnih prostorih ter pod ptujo streho povzdigovalo glas v korist šolstva in sejalo seme, katero bode prej ali slej tudi sad obrodilo. — Letos pa — čast Gorenjelogaščanom — nijsmo stikali po ptujih hišah, temveč zbrali smo se v 9. dan t. m. v prijazni, za tretji razred odločeni sobi Gorenjelogaške šole polnoštevilno k okrajni učiteljski konferenciji, katero je ob 9. uri dopoldne s prijaznim pozdravom otvoril naš c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Fr. Gerkmann. Namestnikom si je izbral Planinskega nadučitelja gosp. J. Bénédek-a, a zapisnikovala sta gosp. Iv. Vogeltnik in gospdč. K. Gallè. Priobčevaje znane ministerijalne ukaze govoreče o anoncah, nalezljivih boleznih, desinfeciranji šolskih prostorov, pomočnih knjigah, reviziji šolske knjižnice, kvadriranih in poprečno načrtanih zvezkih, prodajanji šolskih knjig i. t. d., oménja tudi prememb pri učiteljskem osebju v tekočem letu ter čestita dotičnikom. Iz običajnih pa mnogokrat jako potrebnih opazk naj omenim sledeče: Bere naj se nikar prehitro, temveč tako, kakor se razločno govori. Samoglasniki naj se pravilno naglašajo, lokalizmi — n. pr. »ga naej«, »ana«, »dvaej« i. t. d. — s pravimi izrazi nadomestujejo ter tudi predlog »v« — n. pr. »v šolo grem«, ne »ve šolo grem« — rabi in izgovarja tako, kakor veleva slovnica. Gleda naj se osobito na to, da otroci znajo vse, kar se uče, tudi z lastnimi besedami povedati, ker to je pri jezikovnem nauku glavna stvar, ne pa suha pravila, katera se tu pa tam še vedno preveč gojé. Števili naj se mnogo na pamet pa tudi pismeno, a ne s prevelikimi števili in s takimi rečmi, katere otroci komaj po imenu poznajo. Naloge naj bodo primerno lahke in pa iz domačega življenja. Za predpise pri lepopisji naj se izbirajo primerne besede in stavki, in sicer tako, da se postopa od lehkega do težjega ter se vse to tudi marljivo pregleduje in popravlja. Piše naj se pogosto pa počasi in čedno. Telovadba se na nekaterih šolah popolnoma zanemarja, a to nij prav, kajti tudi to je zapovedan predmet. Dasiravno skoro vse šole Logaškega okraja potrebnih telovadišč pogrešajo, se nekaj vendar tudi o tej zadevi lahko povsod stori. Pri poučevanji v realijah je bolje, da se mladina manj uči, pa to, kar se uči, naj dobro razumi.

Ker so tukajšnje šole s pomočnimi knjigami še jako slabo oskrbljene, naj vsak šolski voditelj dela na to, da se pri sestavljanji proračuna vzprejme primeren znesek tudi v ta namen. Če bi kak neveden krajni šolski svèt ne hotel tega ali tudi znabiti kacega drugega potrebnega zneska dovoliti, naj se voditelj obrne pismeno na okrajni šolski svèt in pomaglo se mu bode. Dopisuje naj se višim gosposkam dostojno in pravočasno. Učitelji naj bodo nadučiteljem udani, ter naj se vadijo tudi v uradni korespondenciji. Na večrazrednih šolah naj se ne pozabi na mesečna zborovanja in spisovanje dotičnih zapisnikov. Dopusti naj se ne zahtevajo pa tudi ne dovoljujejo brez tehtnih uzrokov. Šolske postave naj se marljivo bero. Želja gledé števila in kakovosti knjig ubožnim otrokom naj se kmalu v začetka leta naznanja gosp. okr. nadzorniku.

O točki »Kakove lastnosti naj ima učitelj, da more svoj poklic vsestransko in uspešno izvrševati?« je poročal gosp. Repič. Učitelj naj bode poleg primerne telesne postave tudi dovolj izobražen; naj ima dober vid in posluh, angeljsko potrpežljivost, veselje do poklica i. t. d. Živí naj se svojimi 400 ali 500 bori svojemu stanu primerno ter varuje in bojí naj se dolgov, kajti dolg je pošast, katera ubozemu »Naboretu« še bolj užé itak ne baš z rožicami postlano življenje grení. — Obstoječe določbe gledé gojitve zdravja na ljudskih šolah je pregledno in obširno razpravljal mesto po žrebu določene gospice pl. Lipold gosp. Vogeltnik. Priporočal je mej dru-

gim tudi to, da naj se ljudska šola bori z vsemi silami proti škodljivemu tobaku in tisti peklen-ski pijači — žganji.

O opazovanji pridobljenem pri reviziji šol. knjižnic je poprijel gosp. nadzornik sam besedo ter nam priporočal, da naj se za šolske knjižnice naročajo v prvej vrsti le take knjige, katere so v otroškem duhu pisane in katere pridobljene vednosti popolnujejo in mladino vsestransko pouč-ujejo. Oménja tudi zapisnik za šolsko knjižnico primernih knjig, katerega bode baje deželni šol-ski svet izdal. Čule so se o tem predmetu še razne želje in nasvėti, kateri se bodo več ali manj obistinili, kakor bode pač potreba nanesla.

V stalni odbor in knjižnične komisije so bili dosedajni udje z vsklikom zopet voljeni. Gosp. Ribnikarju, načelniku knjižničnega odbora se je votirala zahvala za uzorno vzdrževanje knjiž-nice s tem, da se je ves zbor vzdignil sè sedežev.

Ker se gledé opisa Logaškega okraja v teku jednega leta razen tega, da sta gg. Lev-s tek in Novak priredila ličen zemljevid, radi raznih neprilik nij nič zgodilo, stavi g. B é - n e d e k sledeči samostalni nasvèt: V dnevni red prihodnje okraj. učiteljske konferencije naj se sprejme točka, vsled katere naj bi vsak učitelj ali učiteljica opisal svoj šolski kraj v zemljepisnem in zgodovinskem obziru ter vpletel v ta spis, kolikor je mogoče národnih pripovedek in pesmic do-tičnega kraja.

K sklepu se gosp. nadzornik s primernimi besedami zahvali vsem zborujočim za marljivo udeležbo in pravo parlamentarično vedenje ter zakliče trikratni »slava« in »živio« našemu mi-lemu vladarju, kar mu zbor navdušeno pritrdi in zapoje stojé prvi in zadnji odstavek cesarske pesmi. Konečno naj bode še omenjeno, da užé več let sem nijsmo bili tako srečni, da bi se bili polnoštevilno sešli, kakor letos in da je zborovanje sè svojo navzočnostjo počastil tudi gosp. c. k. okrajni glavar grof Pace.

Po duševnem delovanji smo se po starej navadi sešli v Strojarsvejev gostilni pri čaši ruj-nega vinca, kjer smo še marsikako uganili, dokler nij prišel ločitve čas, kateri nas je razpršil na vse strani svetá.

— k.

Iz Postojine. — Letošnja okrajna učiteljska konferencija za Postojinski okraj bode v 7. dan julija t. l. ob 10. uri dopoludne v Postojini s sledečim vspešnim: 1. Nagovor predsednikov in imenovanje namestnika. 2. Volitev dveh zapisnikarjev. 3. Priobčilo nadzornikovo. 4. »Sloga jači, nesloga tlači« — ta zlati izrek naj je glavno vodilo vsega učiteljevega delovanja. (Po-roča gosp. Fran Mercina.) 5. Prava metoda in dobra disciplina je vspešnega poučevanja najple-menitejša rastlina. (Poroča gosp. Josip Rustija.) 6. Razgovor o opisu Postojinskega okraja. 7. Poročilo o okrajni učiteljski knjižnici. 8. Volitev novega knjižničnega in stalnega odbora. 9. Samostojni nasvėti, kateri pa naj se stalnemu odboru vsaj tri dni pred zborovanjem naznanijo.

mn.

Iz Peč. Tukajšnji župnik, gosp. Jos. Preša, podaril je našej novo ustanovljenjej šoli to šolsko leto znatno število knjig raznega obsega in več učil za uboge učence, a slavno društvo »Národna Šola« poslala nam je za mal znesek bralno skrinjico (črke) in obilo šolskega blaga; slednjič pa nam je še c. k. okr. šols. nadzornik gosp. Andr. Žumer blagovoljno naklonil po »Nar. Šoli« precejšnje število zvezkov. Imam prijetno dolžnost, da se tem p. n. dobrotnikom v imenu šolske mladine in v imenu vse šolske občine prisrčno zahvaljujem.

Janko Nep. Jeglič,

učitelj in predsednik kraj. šols. svétu.

Z Gorenjskega, meseca junija. Pred nedavnim potrdili so naš presvitli cesar zakon skle-njen po našem deželnem zboru, po katerem dobé učitelji jednorazrednih šol opravilne doklade. S tem je storjen prvi korak v zboljšanje našega materijelnega stanja. Res je, da je pomoč dohi-tela le naše jednorazredničarje, da torej velika večina kranjskih učiteljev še ni ničesa dosegla, a zavest, da smo dosegli nekaj, daje nam pogum, da tudi letos z združenimi močmi poprosimo to-liko potrebne pomoči. Dve točki naj obsegajo letos naše prošnje: prva je zboljšanje učiteljskih plač na čveterorazrednih šolah, a druga: kvinkvenije naj se odmerijo po dotični plači, katero uč-itelj uživa.

Gledé prve točke naj omenim le, da je skoraj povsod določeno, da uživa drugi učitelj na čveterorazrednej ljudske šoli enako plačo z nadučiteljem; le-ta ima le postavno opravilno doklado in pa stanovanje več od onega. — Čveterorazrednice so večinoma po mestih, kjer je življenje ve-liko dražje, nego na deželi. Uprav neverjetno pa se mi zdi, kako bi mogel ondu učitelj v smislu §. 55. državne šolske postave s 14. maja 1869. l. živeti in poleg tega celó svojo družino ži-viti primerno okolnostim dotičnega kraja. Stanovanje veljá v mestu najmanj 50—60 gld. na leto.

Ako to vsoto odštejemo od letne plače 500 gld. — toliko ima navadno drugi učitelj — ostane mu v najboljšem slučaju, 450 gld., torej primeroma toliko, kolikor bo imel sedaj vsak jednorazredničar, ki ima poleg tega še prosto stanovanje!

Gledé petletnic veljá eno in isto! Mej našimi plačami ni bistvenega razločka, med kvin-kvenijami pa nikakoršnega! Dobrega učitelja bi utegnili na čveterorazrednico vezati to, da mu bo s kvin-kvenijami stanje nekoliko zboljšano, ako bi bile uravnane po dotični plači; ker pa sedaj tega upati ne more, pomaga si slehern raje na kako jednorazrednico, kjer se mu sedaj itak obeta boljša eksistenca, nego na večrazrednici v mestu. Marsikaj bi se še dalo v podkrepljenje te prošnje navesti, a opustiti hočem to na tem mestu, kajti prepričan sem, da gospodje sotrudniki itak pre-dobro vedó, kaj nas boli in česa nam je treba. Želim le, da letos ne izostane noben okraj s svojo prošnjo. Národna večina našega deželnega zbora bode po možnosti rada ustregla našim težnjam.

Ker se nam je učiteljem vsestransko boriti za naš materijelni obstanek, dobro je, da se tudi vsestransko naperjamo, pridobiti si vsakovrstnih benifikacij. — Slehern izmej nas mora večkrat na leto v mesto, ali sploh kam drugam, kamor ga ravno vlečejo opravki. Vožnja po železnici pa je zelo draga, in le malo je učiteljev, ki se vozijo za znižano ceno. — Na južni železnici je pač ta navada, da učitelji svoje prošnje po štacijskih načelnikih vlagajo na generalno direk-cijo na Dunaji, ter jih istim potom dobivajo razrešene nazaj. Učitelji nimajo nikakoršnih troškov za ekspedicijo, pač pa uživajo sem ter tja celó prosto vožnjo. Drugače je to pri državni železnici. Le-tù je treba prošnjo poslati po pošti na Dunaj in pridejati jej tudi frankovano kuverto za re-turniranje certifikatov. V najugodnejem slučaju ima slehern s tem 10 kr. troškov, kar za enkrat sicer nij veliko, a čez leto in dan pa vender nanese 1 gld. 20 kr., ako vsak mesec prosimo za to benifikacijo. Ker pa nadalje c. kr. generalna direk-cija zahteva, da prošnjo potrdi in podpiše predpostavljeno šolsko oblastvo, to je c. kr. okrajni šolski svét, imajo o tem sitnosti gospodje uradniki, a oni prosilci, ki niso ravno blizu okrajnega glavarstva nove troške s tem, da morajo pošiljati prošnje v potrdilo c. kr. okr. šol. svétu.

Ker nam slavna c. kr. generalna direk-cija državnih železnic nikakor ne odreka polovične vožnje, bi nam morda celó dovolila »legitimacije« za polovično vožnjo, kakoršne imajo državni uradniki, aki bi vsi učitelji, kateri se vozijo po državni železnici — torej iz okrajev »Ljubljanska okolica, Kranj, Radovljica — pri letošnjih okrajnih konferencijah po končanem dnevnem redu se-stavili in podpisali prošnjo na c. kr. gen. direk-cijo državnih železnic, da nam zbog prej navede-nih vzrokov nakloni legitimacije«, kakoršne imajo državni uradniki, ali pa, da pooblasti c. kr. okrajna glavarstva izdajati nam certifikate, kakoršne dobivamo sedaj, ne da bi morali za nje pri c. kr. generalnej direk-ciji na Dunaji posebej prositi. Vsakako smemo upati povoljnega uspeha, ako te naše prošnje priporočé tudi gospodje okrajni glavarji, kot predsedniki c. kr. okrajnih šol-skih svétov. — Poskusiti je treba, vsaj škodovati kaj tacega ne more.

— j —

Iz kranjskega okraja na Gorenjskem. Učiteljsko zborovanje Loško-Tržiško-kranjskega okraja, bode v saboto v 10. dan julija t. l. sè sledečim sporedom: 1. Predsednikov ogovor. 2. Vo-litev dveh zapisnikarjev. 3. Poročilo g. okrajnega nadzornika. 4. Razprava: a) številjenje v prvem razredu; b) L ali V. 5. Poročilo knjižničnega oddelka. 6. Volitev novega knjižničnega odbora. 7. Volitev treh udov v stalni odbor. 8. Volitev zastopnika učiteljev v c. k. okrajni šolski svét. 9. Posamezni nasveti. (Nasvétu za nakup knjig v okrajno učiteljsko knjižnico se morajo vsaj 3 dni pred zborovanjem pismeno vložiti.)

Z Dobrove. (Po ziv.) Blíza se čas, ob katerem bode 25 let preteklo, ko bili so sledeči gospodje sobratje in sotrudniki na šolskem polji svoje pripravniške študije dovršili ter bili kot ljudski učitelji imenovani in na jim odločena mesta dekretirani ter se sedaj kot taki še trudijo v potu svojega obraza za izobrazbo mladine in svoj vsakdanji kruh po teh-le krajih: Barle Ivan, učitelj v Podzemlji; Fabijančič France, učitelj v Bučki; Francelj Štefan, učitelj v Studenem; Gantar Ivan, nadučitelj v Studencu; Gostiša Jakob, učitelj v Ajdovici; Kimovec Jarnej, nadučitelj v Loškem Potoku; Klinar France, učitelj pri sv. Vidu poleg Cirknice; Pleško Ivan, učitelj v Idriji; Praprotnik France, učitelj v Preski in pa podpisani kot nadučitelj tukaj na Dobrovi.

Vsi ti trudimo se užé od l. 1861, torej 25. leto, v težavnem, a imenitnem učiteljskem po-klicu vsak po svojih močeh na raznih krajih mile domovine. Ker nam mili Bog upno dá doča-kati vsakemu posebej in vsem skupaj 25. leto našega trudapolnega in težavnega delovanja na šolskem polji, in ker ves ta čas še nobenkrat vsi skupaj zbrani bili nismo, zberimo se letos mej velikimi šolskimi počitnicami kje v bližini bele Ljubljane, morda tukaj na lepi in prijazni Dobrovi,

da obhajamo na primeren in pošten način svojo 25. letnico aktivnega službovanja našega. Pri tej priliki zahvalili bi se pred vsem milemu Bogu za pomoč njegovo, s katero nas je skoz celo četrto stoletja v težavnem poklicu našem na vse strani podpiral. Spomnili bi se pa tudi naših umrlih sobratov, kateri bili so z nami vred leta 1861. učiteljsko pripravnico dovršili, se z nami vred na šolskem polji trudili, a jih je neizproslija smrt v teku časa izmed naše srede pobrala.

Upam torej, mili gospodje sobratje, da bodele temu pozivu, kateremu povod bil je nasvèt vrlega gosp. Ivan-a Barleta, pritrčiti izvolili. Prosim Vas, preudarite to zadevo ter mi izvolite kmalu svoje mnenje povedati, da se potem na željo večine določi čas in spored 25letnemu praznovanju našega trudapolnega delovanja v učiteljskem stanu. Ako izvolite lepo Dobrovo za obhajanje naše petindvajsetletnice, poskrbelo bode se tukaj za pošteno in nepredrago postrežbo. — Čas, kraj in spored bratovske zabavi, kakor bode to večina določila, objavil bode se pozneje v »Učit. Tovarišu« in »Novicah«.

M. Rant.

Iz Ljubljane. Učiteljska konferencija mestnega okraja Ljubljanskega je bila v četrtek v 17. dan preteč. meseca v mestni dvorani. Predsedoval ji je c. k. okrajni šolski nadzornik in ravnatelj c. k. učiteljišč gospod Blaž Hrovath, kateri je zbrane (učiteljstvo mestnih šol, profesorje in učiteljstvo c. k. učiteljišč in vadnic i. dr.) prijazno ogovoril, ter se tudi častno spominjal umrlega c. k. okrajnega šolskega nadzornika gospoda profesorja Leopolda viteza Gariboldi-ja, kateremu v spomin in spoštovanje je ves zbor vstal. Zapisnikarjem sta bila izvoljena gospodičina Alojzija Bauer, učiteljica in voditeljica nemški dekliški ljudski šoli in gospod Božidar Valenta, učitelj in voditelj nemški deški ljudski šoli. Predsednikov namestnik je bil imenovan gospod Leopold Belar, nadučitelj in voditelj II. mestni deški ljudski šoli. — Potem gosp. predsednik poroča o svojem opazovanji pri nadzorovanji, ter priporoča, da naj se natančno spisujejo šolski zapisniki, da naj bodo šolski zvezki čedni, učenci redni in snažni, učitelji naj poučujejo točno in uspešno, da se učenci vadijo samostojni delovati, da naj se ozira na vkupnost učencev. Bere naj se glasno in s primernim naglasom. Pri pripovedovanji naučenih vaj na pamet naj učenci ne govoré preglasno. Nemški jezik naj se poučuje bolj po primernih vajah in tako, da se učenci vadijo nemški govoriti tudi pri drugih predmetih. Računske naloge naj izdelujejo vsi učenci, ne le posamezni. Pisati naj se učenci vadijo tako, da vsako besedo spišejo z enim potegljajem. Pri risanju naj učenci ne obračajo risank poljubno i. t. d.

Na vrsto pride druga točka, namreč poročilo o načrtu za »Prvo nemško slovnico. Gospod A. Žumer obširno poroča, kaj in koliko je do zdaj delovala enketa, ki naj bi preskrbovala slovenske učne knjige za mestne ljudske šole, ter bere in razlaga podroben načrt za »Prvo nemško slovnico in berilo za slovenske ljudske šole.«

Gosp. prof. Wilh. Linhart v daljнем govoru nasprotuje gosp. poročevalcu rekši, da on nikakor ne uvidi namére in pospeha te enkete, in jej tudi ne zaupa, da bi kaj spretnega izdala, ter kaže na Žumrov-Razingerjev »Slovensko - nemški Abecednik,« ki je poln slovniških in pravopisnih napak tako, da se čudi, kako je mogoče, da se je taka knjiga šolski oblasti v potrdjenje predložila i. t. d. — Gosp. predsednik gosp. govornika zavrne, da naj ne sega v osebstva in oblastva. — A. Praprotnik pravi, da ima današnja konferencija na dnevnem redu posvetovanje o načrtu za »Prvo nemško slovnico,« ne pa ocene o Žumer-Razingerjevem »Slovensko - nemškem Abecedniku,« kateri se po novem učenem načrtu ne bode dalje rabil v mestnih šolah. Gosp. govornik pri tej oceni ni bil tedaj pri stvari. — Gosp. prof. Linhart odgovarja in dokazuje, da je bil popolnoma pri stvari, ko je kazal pogoške, kateri naj bi se ne nahajali v novi knjigi. — Vadniška učiteljica gospá Jul. Suppantšitsch vpraša in govori tudi nekaj o sestavi načrta »Prvi nemški slovnici,« kar pa ji gosp. poročevalec temeljito pojasni. — Za tem odločile so se za prihodnje šolsko leto šolske knjige, ki bodo največ tiste kakor do zdaj. — Potem poroča gosp. Fr. Kokalj, kót predsednik knjižničnega odbora, o okrajni knjižnici, katera šteje užé 371 knjig. Dohodkov je bilo 30 gld. 45 kr., stroškov pa 30 gld. 4 kr. Pregledovalcem računov izvolita se gosp. Fr. Gerkman in Val. Kummer. Knjižnični in stalni odbor pa ostaneta prejšnja.

Gosp. A. Žumer nasvétuje: 1. naj se pri mestnih ljudskih šolah ustanóvi nova služba pomožnega učitelja; 2. naj se pri obrtniški pripravljavni šoli uredi hoja v šolo. Oba nasvéta se enoglasno vzprejmeta. Gosp. predsednik zaključí zborovanje s trikratnim klicem »Hoch« in »Slava« Njih. Veličanstvu, presv. cesarju. Gosp. Leop. Belar se gosp. predsedniku zahvaljuje, da je tako oprezno vodil zborovanje.

— Šolsko leto na Ljubljanski gimnaziji se bode završilo v 9. dan julija t. l. Zrelostne preizkušnje se pričnó v 10. dan julija t. l. Vzprejemne preizkušnje za I. razred bodo v 15. in 16. dan julija t. l.

— Zahvala. Slavna kranjska hranilnica je tudi letos I. mestni 5razr. deški ljudski šoli za podporo ubogim učencem blagovolila podeliti 150 gld. in za podporo rokodelčičem v obrtnijski pripravljavni šoli 50 gld. Za ta veledušni dar se pristrčno zahvaljuje

voditeljstvo

I. mestne 5razr. deške ljudske šole
v Ljubljani.

Popravki. V št. 12. naj se v Knjigi Slovénski str. 180 v 3. odstavku bere: Slo-
vencem poslalil se je Vraz nam. postavil; str. 182 v 4. vrsti od spodej: šta nam. šla; str. 183
v 2. oddelku: kar poje August Šenoa nam. Šlasa.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na enorazredni šoli v Šent-Kocijanu s 450 gld. letne plače in s
stanovanjem (z začetkom šolskega leta 1886/87) za trdno, ali začasno. Prošnje do 10. julija t. l.
pri c. k. okrajnem šolskem svétu za Ljubljansko okolico. — Na trirazredni ljudski šoli v Semiču
nadučiteljeva služba s 600 gld. letne plače, z opravilno doklado 75 gld. in s stanovanjem (z
začetkom prih. šolskega leta). Ako bode nadučitelj tudi orglavec, imel bode za to službo tudi še
150 gld. plačila na leto. Prošnje do 15. julija t. l. pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Črnomlji.
— Na enorazredni ljudski šoli na Breznici s 450 gld. letne plače in s stanovanjem. Prošnje
do 20. jul. t. l. pri c. k. okrajnem šolskem svétu v Radovljici. Na enorazredni ljudski šoli v
Krašnji. (Glej uradni razpis spodaj!)

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Za trdno so imenovani g. g.: Anton Skala, učitelj v Vrbovem, nad-
učiteljem v Vremah, Fran Jurman, učitelj v Nemški Loki, učiteljem v Dol (Šent-Janz),
Fran Juvanec, učitelj v Dobropolji, II. učiteljem v Velikih Laščah.

Št. 328.

okr. š. sv.

Razpis učiteljske službe.

S 1. dnevom meseca avgusta t. l. izpraznjena bode učiteljska služba na enorazredni ljudski
šoli v Krašnji s postavno odmerjenimi dohodki, in se bode oddala stalno, ali začasno. Prosilci
ali prosilke naj svoje prošnje postavnim potom vlagajo do 15. julija t. l. pri podpisnem šol-
skem svétu.

C. kr. okr. šol. svét v Kameniku v 12. dan junija 1886.

Vabilo k naročbi za drugo polovico 1886. leta.

Z današnjim listom „Učiteljski Tovariš“ začénja drugo polo-
vico svojega šestindvajsetega leta.

Pristrčno se zahvaljujemo vsem svojim p. n. g. g. zvestim prijateljem
in domoljubom, ki naš list podpirajo z naročevanjem in s pridnim do-
pisovanjem, ter jih lepo prosimo, naj nam bodo še dalje zvesti, pri-
jazni in naklonjeni.

Vse p. n. g. g. poluletné naročnike pa uljudno prosimo, da bi nam
blagovolili poslati naročnino za drugo polovico tega leta za naš list. Tudi
tiste p. n. g. g. naročnike, ki so še za pretekli čas kaj dolžni naročnine in
so nam jo obljubili, najuljudneje prosimo, da bi nam jo zdaj doposlali, ker
tudi naš list kakor drug „brez podpore kaj ne zmore“.

Uredništvo in založništvo.

Odgovorni urednik **Andrej Praprotnik.**

Tiskar in založnik **J. R. Milic,**